Gemeente Meppel

Agendapunt: 5.1

Vertrouwelijkheid:
Openbaar

Meppel, 27 februari 2025

Aan de Gemeenteraad.

Raadsvoorstel nr.
3249898

Onderwerp:
Alleenverdienersproblematiek 2022, 2023 en 2024.

Voorgesteld besluit:
1. In te stemmen om aan te sluiten bij de vermogensgrenzen van de huurtoeslag en zorgtoeslag en hiermee af te wijken van de vermogensgrenzen van de bijzondere bijstand en de Participatiewet, in het kader van de uitvoering van de alleenverdienersproblematiek voor de jaren 2022 t/m 2027.
2. € 51.000 beschikbaar te stellen voor de uitvoering en uitbetaling van de alleenverdienersproblematiek voor de jaren 2022,2023 en 2024.
3. Dit te onttrekken uit de algemene bufferreserve vooruitlopend op de resultaatbestemming van de jaarstukken 2024.
4. De begroting hierop te wijzigen conform de begrotingswijziging in de bijlage.

Inleiding:
In 2016 werd bekend dat een samenloop van fiscaliteit, sociale zekerheid en toeslagen voor een groep alleenverdienershuishoudens nadelig uitpakt, waardoor zij toeslagen mislopen. Als gevolg hiervan hebben zij een lager besteedbaar inkomen dan een vergelijkbaar huishouden met een volledige bijstandsuitkering en ligt hun inkomen onder dit bestaansminimum (bijstandsnorm en maximale toeslagen).

Naar aanleiding van een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) is door het Rijk gezocht naar een oplossing voor deze zogenoemde alleenverdienersproblematiek. Voor de jaren 2022, 2023 en 2024 wordt aan gemeenten gevraagd om de uitvoering van de alleenverdienersproblematiek op zich te nemen, waarbij de bekostiging plaatsvindt via de bijzondere bijstand. Een huishouden komt voor compensatie van de lagere toeslagen in aanmerking indien het tekort is ontstaan in 2023 of in 2024. Het kan ook gaan om een terugvordering in 2023 en/of 2024 over de jaren 2022 en/of 2023.

Vanaf 2028 wordt het probleem met betrekking tot de alleenverdieners opgelost via de inkomstenbelasting en spelen gemeenten geen rol meer bij de uitvoering. Voor 2025 tot en met 2027 is per 1 januari 2025 de wet 'tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek' in werking getreden. Hiervoor is de Participatiewet gewijzigd en hoofdstuk 7c. 'tegemoetkoming in verband met de alleenverdienersproblematiek' toegevoegd. Dit is een bijzondere vergoedingsregeling in de Participatiewet die geen bijstand is. Voor deze jaren (2025 t/m 2027) moeten gemeenten de uitvoering van de alleenverdienersproblematiek nog wel op zich nemen. Om de uniformiteit in de uitvoering te bevorderen en gemeenten te ondersteunen, komt er een handreiking (een handelingswijze) voor gemeenten met daarin advies omtrent de doelgroep en uitvoering van de regeling. Deze handreiking is er nog niet. Daarom wordt eerst gestart met het compenseren van huishoudens die

in de periode van 2022 t/m 2024 vallen onder de alleenverdienersproblematiek. Voor wat betreft het aansluiten bij de vermogensgrenzen van de huurtoeslag en zorgtoeslag, wordt in dit raadsvoorstel het jaar 2025 al wel meegenomen, net als de jaren 2026 en 2027.

De problematiek bij alleenverdienershuishoudens speelt zoals gezegd al voor 2022. Ook in de jaren 2009 tot 2022 kunnen alleenverdienershuishoudens onder het bestaansminimum uitgekomen zijn. Over deze periode heeft het kabinet nog geen besluit genomen.

Beoogd (maatschappelijk) effect

Huishoudens die onder het bestaansminimum terecht zijn gekomen door de alleenverdienersproblematiek worden gecompenseerd, waardoor zij niet langer onder het bestaansminimum hoeven te leven.

Argumenten

1.1 *Het betreft een compensatie van gemiste toeslagen en gaat niet om het vergoeden van extra kosten.*

Er is een groep alleenverdienershuishoudens die als gevolg van het mislopen van toeslagen onder het bestaansminimum terechtgekomen zijn. Toeslagen waar zij wel recht op hebben. Compensatie hiervan vindt voor de jaren 2022, 2023 en 2024 plaats via de bijzondere bijstand en voor de jaren 2025,2026 en 2027 via de Participatiewet op grond van een wettelijke regeling. In beide gevallen wordt uitgegaan van een beperkt vermogen (in 2024 was dit € 15.150 voor samenwonenden en € 7.575 voor een alleenstaande). Het staat gemeenten in het kader van de alleenverdienersproblematiek echter vrij om aan te sluiten bij de vermogensgrenzen van de verschillenden toeslagen die de Belastingdienst hanteert (voor de huurtoeslag is dit € 73.904 in 2024 en voor de zorgtoeslag is dit € 177.301 in 2024).

Wij willen gebruikmaken van deze beleidsvrijheid en de vermogensgrenzen hanteren die op de verschillende toeslagen van toepassing zijn. Het gaat hier namelijk om een groep huishoudens die recht hebben op bepaalde toeslagen, maar deze niet hebben gekregen van de Belastingdienst en hiervoor gecompenseerd moeten worden. Wij willen hierbij geen alleenverdienershuishoudens uitsluiten omdat het gaat om huishoudens die onder het sociaal minimum terechtgekomen zijn. Uitsluiting van deze huishoudens kan alleen voorkomen worden door dezelfde vermogensgrenzen te hanteren als de Belastingdienst doet bij de bepaling of een huishouden wel of niet voor bepaalde toeslagen in aanmerking komt. Daarnaast staat in de memorie van toelichting bij de 'wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek' dat "in het kader van gelijke behandeling wordt verwacht dat het college de vermogensgrenzen van de betreffende misgelopen toeslagen zal hanteren bij het beoordelen van een aanvraag voor de tegemoetkoming". Weliswaar gaat de tijdelijke regeling over 2025 t/m 2027, maar in de jaren 2022 t/m 2024 speelde dezelfde problematiek. Het hanteren van de vermogensgrenzen van de toeslagen is dan ook aan te raden voor zowel de periode 2022 t/m 2024, als de periode 2025 t/m 2027.

2.1 *De raad heeft het budgetrecht.*
De handreiking 'handelingsperspectief alleenverdienersproblematiek' (op basis hiervan is de werkwijze opgesteld voor de jaren 2022,2023 en 2024) en de compensatie van het Rijk, waren niet tijdig bekend waardoor het niet mogelijk was dit mee te nemen in de programmabegroting 2025. Om over te kunnen gaan tot uitbetaling wordt de raad gevraagd hiervoor in 2025 € 51.000 beschikbaar te stellen. Dit is gelijk aan het bedrag dat hiervoor ontvangen is via het gemeentefonds.

2.2 *Compensatie van het rijk wordt ontvangen via de septembercirculaire 2024.*
Bekostiging van de alleenverdienersproblematiek loopt via de decentralisatie-uitkering Alleenverdienersproblematiek 2023 & 2024 in het gemeentefonds. Meppel heeft hiervoor in 2024 € 51.000 ontvangen via de septembercirculaire. Het rijk vult het budget aan als blijkt dat er meer huishoudens gecompenseerd moeten worden dan verwacht.

3.1 *Middelen van de septembercirculaire 2024 maken onderdeel uit van het resultaat van de jaarrekening 2024.*
De middelen zijn in de septembercirculaire 2024 toegevoegd aan het gemeentefonds. Deze extra middelen zijn niet begroot en maken onderdeel uit van het resultaat van de jaarstukken 2024. Een voordelig resultaat van de jaarstukken wordt conform financieel actieplan toegevoegd aan de algemene bufferreserve. Dit gebeurt bij het vaststellen van de jaarstukken 2024 in mei 2025.

Om de middelen voor de alleenverdienersproblematiek hier onderdeel van zijn wordt voorgesteld, vooruitlopend op de resultaatbestemming 2024, het budget voor de alleenverdienersproblematiek te dekken uit de algemene bufferreserve. Hierdoor kan zo snel mogelijk tot uitbetaling worden overgegaan aan huishoudens die daarvoor in aanmerking komen. De compensatie hiervoor vanuit het rijk, wordt bij het vaststellen van de jaarstukken 2024, in juni 2025 weer toegevoegd aan de algemene bufferreserve.

<u>Kanttekeningen</u>
2.1 De raad kan afwijkend besluiten.
De raad kan besluiten om de middelen niet toe te voegen aan het budget bijzondere bijstand, maar om deze toe te voegen aan de algemene reserve. Het budget is namelijk beleids-en bestedingsvrij. Echter zijn er vanuit het rijk middelen beschikbaar gesteld om huishoudens te kunnen compenseren die toeslagen zijn misgelopen en hierdoor onder het bestaansminimum terechtgekomen zijn. Hierbij stelt de Centrale Raad van Beroep dat het in strijd is met het stelsel en de ratio van de Participatiewet, dat niet iedere rechthebbende beschikt over een inkomen dat op het bestaansminimum en kan voorzien in de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan. De middelen uit de decentralisatie-uitkering gebruiken voor de alleenverdienersproblematiek is in dit kader dan ook wenselijk omdat anders gecompenseerd zou moeten worden door middel van de verlening van algemene bijstand.

Integrale afstemming
Team Werk & Meedoen
Team Kwaliteit en ondersteuning
Team Advies
Team financiën en belastingen
Juridisch adviseur

Financiën
De bekostiging loopt via de decentralisatie-uitkering Alleenverdienersproblematiek in het gemeentefonds. In de septembercirculaire 2024 is hiervoor € 51.000 toegevoegd voor compensatie over de jaren 2022 t/m 2024. Dit bedrag is niet begroot en maakt onderdeel uit van het jaarrekeningresultaat 2024. Omdat de kosten in 2025 gemaakt worden, wordt voorgesteld de ontvangen € 51.000 voor dit doel (en in het jaarrekeningsaldo van 2024 zit) toe te voegen aan de bijzondere bijstand in 2025. En dit te dekken uit de algemene bufferreserve vooruitlopend op de resultaatbestemming 2025 (waarbij het jaarrekeningresultaat 2024 toegevoegd wordt aan de algemene bufferreserve).

Effecten overige programma's
N.v.t.

Communicatie
Op de gemeentelijke website zal na instemming informatie worden verstrekt over de alleenverdienersproblematiek met betrekking tot de jaren 2022,2023 en 2024.

Uitvoering
Betrokken zijn de afdeling communicatie, KCC, en sociaal domein. Met de medewerkers wordt gecommuniceerd over de voortgang en de uitvoering.

Effecten op pijlers duurzaamheid
N.v.t.

Bijlagen
1. Begrotingswijziging

Burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

A.J. Kastelein C. Bijl